

TOS posten

TOLGA
OS SPARE
BANK

Nr. 1 2010. Årgang 12.

God påske!

Foto: Ivar Thoresen

HAR DU FORSIKRING FOR MORGENDAGEN?

En god og helhetlig forsikring
kan gi trygghet for fremtiden.

Ingen vet hva morgendagen bringer,
uforutsette hendelser kan inntreffe.
Da er det greit å ha forsikringen i orden.

Vær føre var, ta en grundig
gjennomgang av hvilke
forsikringer du har i dag
– se på hvilke om-
råder de dekker.
Vurdér dine behov,
og still spørsmålet:
Er jeg riktig forsikret for
fremtiden?

Kontakt oss for mer informasjon
Tlf.: 62 49 61 00

www.tos.no

Margit Alnæs Berg

Det er med glede jeg konstaterer at Tolga-Os Sparebank i løpet av 2009 har gitt totalt rundt 2,3 millioner kroner i gaver og sponsormidler til lag, foreninger, organisasjoner og aktiviteter i vårt område. Dette kan vi gjøre når bankdriften er solid, og det er en bekreftelse på at vi tar vår rolle som aktiv samfunnsaktør på alvor.

Kjære kunde!

Vi har aldri tidligere i bankens historie satset så store midler på hovedsakelig kultur- og idrettsaktiviteter som i 2009. Det er ikke tilfeldig. Vårt mål er å være en aktiv, veldrevet bank med vekst og god økonomisk drift til det beste for kundene og ansatte, samt bidra til en positiv utvikling i våre markedsområder.

Et sterkt og aktivt frivillig organisasjonsliv er en avgjørende faktor for å skape en positiv utvikling for samfunnet som helhet i vårt distrikt. Og vi vet alle godt hvor mange dugnadstimer som legges ned, hvor mange basarer og kakeletterier som gjennomføres for å legge til rette for det svært omfattende og varierte aktivitetstilbudet vi har, både innenfor kultur og idrett. Det koster – både tid og penger – å holde hjulene i gang.

Tolga-Os Sparebank føler en sterk forpliktelse i forhold til å støtte opp om dette verdifulle og avgjørende arbeidet. Det gjør vi gjennom gaver og sponsormidler av ulik størrelse til veldig mange ulike aktiviteter og organisasjoner i hele vårt markedsområde.

Vi er overbevist om at støtte til slike formål også er god næringsutvikling i et lengre perspektiv, og at det bidrar til "bolyst" og trivsel blant våre innbyggere.

Vi har i 2009 gitt 160.000 kroner i gaver til allmenntilgitt formål og 1.128.000 kroner i sponsoravtaler eller støtte til arrangementer og prosjekter. I tillegg kommer én million kroner i støtte til det nye ski- og skiskytteranlegget i Hummelfjell – TOS Arena. Dette er den desidert største enkeltsatsingen vi noensinne har gjort i en slik sammenheng. Det er en bekreftelse på at vi ønsker å stimulere til lokal utvikling. Dette er et godt prosjekt med et stort potensial til å gi Os kommune og hele regionen et løft. Vi tror på positive ringvirkninger også for det lokale næringslivet og mener dette er en god investering som raskt vil betale seg for mange.

Tolga-Os Sparebank er lokal, vi er nær og vi mener vi er mulighetsorienterte og fremtidsrettede. Det ønsker vi å fortsette med. Solid bankdrift ligger i bunn for vårt arbeid og resultatet av dette kan du lese mer om i Årsberetningen for 2009 lenger uti bladet. Takk til alle kunder og samarbeidspartnere for den tillit dere viser oss!

**TOLGA
OS SPARE
BANK**

TOS posten

Kundeavis for Tolga-Os Sparebank

Utgitt av Tolga-Os Sparebank • 2540 Tolga • Tlf.: 62 49 61 00

E-post: post@tos.no • www.tos.no

Redaksjonelt arbeid, tekst, foto, utforming og trykk: DMT Alvdal

Tlf.: 62 48 97 08 • www.dmtalvdal.no

Tolga-pizza til hele

SÅ DET SUSER: Pizzaproduksjonen i meieriet på Tolga går så det suser, og daglig leder Stian Horten er meget godt fornøyd etter de første månedene med ny produksjon.

Staur Foods kjøpte hele anlegget og tok samtlige 35 ansatte med seg på kjøpet. Nå bakes det pizza så mjølet driver i meieriet på Tolga. Optimismen rår og allerede etter noen få måneders drift er 15-20 vikarer leid inn for å dekke inn produksjon i to skift.

Dermed er det som egentlig var en trist sak med nedleggelse av stor-meieriet fra 1990 allerede blitt en solskinnshistorie.

For mens Tine bestemte seg for at tida var over for meieridriften på Tolga, satt Staur Foods sine folk i Trondheim og lurte på hva de skulle gjøre fordi de rett og slett var i ferd med å vokse ut av sine gamle produksjonslokaler.

– Vi så på flere alternativer, men landet på Tolga. Her var det et bra anlegg til salgs, sammen med ressurser på huset med lang erfaring fra næringsmiddelproduksjon og en positiv logistikk – nært vårt primærmarked på Østlandet, forteller daglig leder Stian Horten.

Masse fordeler

Han nøler ikke med å kalle flyttingen fra Trondheim til Tolga for et vellykket grep.

– Det er masse fordeler med å være etablert her. Arbeidsmiljøet er godt, og de som jobber her har vært ute en vinterdag før. De har lært seg å se muligheter i stedet for problemer. Det har betydd enormt, for selv om dagens produksjon og den forrige er innen samme bransje, er det uansett snakk om store omstillinger for folkene som jobber her. Det har de taklet på en imponerende måte, mener Horten.

6 millioner enheter

Nå er det pizza som gjelder på Tolga-meieriet. Fire typer ferdig-pizza for Rema 1000 og to ulike pizza-varianter for Bunnpris rulles daglig ut fra produksjonslokalene. Utviklingen har gått rett til værs siden produksjonen startet rett før jul. Allerede nå er produksjonen utvidet

Norge

til to skift, takket være innleide vikarer fra Landbrukstjenester NØ.

– Det er vanskelig å spå hva volumet blir på årsbasis, men vi snakker fort om rundt 6 millioner enheter, tror Stian Horten.

Det kommer i tillegg til produksjonen av smør og fløteblanding som Tine fortsatt har i lokalene fram til 2011. Det arbeidet ivaretas av tidligere meieriansatte som Staur Foods nå leier ut til Tine.

Tilflyttere

Det var ikke bare pizza-produksjonen Staur Foods tok med seg til Tolga. Også seks ansatte, deriblant kvalitetslederen, ble med på flyttelasset og har nå etablert seg i Fjellregionen – fra Røros i nord til Tynset i sør.

– Vi er glade for at så mange tok det valget, og det er spesielt hyggelig å se at de er blitt tatt i mot med åpne armer av lokalsamfunnet og virkelig har funnet seg til rette i området, sier Horten og skryter av den mottakelsen de har fått på Tolga.

Staur Foods

- Produksjonsselskap i næringsmiddelbransjen etablert i Trondheim i 2005
- Eies med 50% hver av Staur Holding og Rema 1000 (Reitan-gruppen)
- Produserer ulike typer pizza for Rema 1000 og Bunnpris. I tillegg tappes to ulike typer kildevann for Rema 1000 og Europris
- Kjøpte meierianlegget på Tolga av Tine i 2009 og flyttet pizzaproduksjonen fra Trondheim til Tolga helt på tampen av fjoråret
- Overtok også samtlige meieriansatte på Tolga. En del av disse leies ut til Tine for produksjon av smør og fløteblanding på Tolga fram til denne produksjonen avvikles i 2011

I den forbindelse tenker han også på Tolga-Os Sparebank, som var en avgjørende samarbeidspartner, i tillegg til Innovasjon Norge, i forbindelse med oppkjøpet og etableringen på Tolga.

– Banken har vært positiv på alle vis, og jeg kan ikke få fullrost den servicen og oppfølgingen vi har fått.

Flere planer

Når Tine avvikler sin produksjon i løpet av 2011 får Staur Foods enda mer plass til disposisjon på Tolga og Stian Horten røper at selskapet har flere planer for nye produksjoner.

– Blant annet skal vi i gang med prøveborring for å se om det kan finnes grunnlag for å starte tapping av kildevann fra Tolga også, sier han.

Andre ideer rundt produksjon av ferske næringsmidler finnes også, og det er opprettet en egen gruppe som jobber kontinuerlig med utvikling, uten at Horten ønsker å gå i detalj om planene foreløpig.

Unge gründere imponert

Elevbedriften "Mmm – matfri EB" fra Tolga Skole ble kåret til beste elevbedrift under årets SUM-messe. Fra oppstarten i høst og frem til messa i slutten av januar har bedriften gått 25.000 kroner i overskudd.

UNGE GRÜNDERE: Elevbedriften "Mmm – Matfri EB" fikk en ekstra påskjønnelse av Tolga-Os Sparebank etter at de ble kåret til beste elevbedrift på årets SUM-messe. Fra venstre: Anne Leren (økonomisjef), Inge Brennmoen Tollan (kjøkkensjef), Eva Röhner, Aina Vingelen, Simen Lunheim Krogh, Christopher Johnsrød (markedsføringssjef), Eivind Enget (leder), Jonatann Sæthern, Trond Nesteby og banksjef Margit Aarnes Krog. Odin Haug Erlien var ikke tilstede.

– Pengene går rett i klassekassa og skal brukes til Rondane-tur til høsten, forklarer elevbedriftens leder Eivind Enget.

Til sammen har de tre elevbedriftene i 9. trinn ved Tolga Skole tjent inn ca. 50.000 kroner til turkassa, noe som betyr at elevene slipper å betale noe som helst i egenandel på den tradisjonelle fotturen fra hytte til hytte i nasjonalparken.

Beste bedrift

Bedriften "Mmm – matfri EB" vant kåringen "beste elevbedrift" under årets Skapende Ungdomsmesse (SUM) i Rørøshallen i slutten av januar. En utmerkelse elevbedrifter fra Tolga Skole aldri tidligere har vunnet. En viktig del av begrunnelsen var det store overskuddet

elevbedriften har generert i løpet av relativt kort tid.

Kantinedrift hver fredag har vært forretningsideen. Elevene har fått bruke første halvdel av fredagene til bedriften, men det har også gått en del fritid.

– Flere av oss har startet fredagene med å møte på skola en time tidligere enn vanlig for å begynne med produksjonen, forteller kjøkkensjef Inge Brennmoen Tollan.

Pizza og boller

Ungdommene har også vist god forretnings-teft.

– Vi begynte med kantine på skola. Etter hvert fikk vi nyss i at det ikke var noen som drev kantina på kommunehuset, så vi fikk leie

te banksjefen

oss inn der, forteller økonomisjef Anne Leren. Elevenes vareutvalg har blant annet bestått i pizza, salat, boller, og brownies.

– Det vi ikke fikk solgt på skola eller kommunehuset, tok vi med oss og solgte i banken. Slik har vi fått veldig lite svinn, smiler Leren.

– For å få mest mulig overskudd har vi også vært veldig bevisste på å handle på tilbud, og sette opp kalkyler for hva det koster oss å produsere maten. I starten kom vi litt skjevt ut og tjente litt for lite, men vi fikk justert det til ganske fort, oppsummerer hun.

Godt miljø

En av suksessfaktorene for bedriften har vært godt arbeidsmiljø ifølge bedriftsleder Eivind Enget.

– Vi har et veldig godt klassemiljø. Det har vi tatt med oss inn i bedriften også. Alle har bidratt og alle har tatt ansvar, og der det har vært problemer eller utfordringer, har vi ledere tatt tak og ryddet opp, forklarer han.

I oppstarten i høst var elevbedriftene på besøk i Tolga-Os Sparebank og lærte om både forretningsidé og budsjett. Etter kåringen på SUM-messa kvitterte banksjef Margit Aarnes Krog med å invitere de driftige ungdommene til banken for en ekstra påskjønnelse. Banksjefen legger ikke skjul på at hun har latt seg imponere over de unge gründerne.

– Det er utrolig hvor mye dere har lært i løpet av kort tid, ivrer banksjefen som merker seg at elevbedriften har gjort seg erfaringer som er direkte overførbare til næringslivet.

– Vurdering av hensiktsmessig størrelse på varelageret, andre kalkyler, arbeidsmiljø, samt å minimere svinn, er alt svært viktige deler av å drive en bedrift uansett størrelse, ivrer Krog mens hun deler ut en termos til hver av elevene og ønsker god tur til Rondane. Matpakka har de sannsynligvis mer enn god kontroll over.

Tre på SUM

Hva gjør du på SUM-messa?

Jo Bjørnar Ryen, Hodalen

– **Storsteigen vgs.:**

– Jeg er her for å promotere ungdomsbedrifta vår, Stamblokkomaniet UB. Vi holder til på Storsteigen og tar på oss tynning, flatehogst og annet generelt hogstarbeid.

Kenneth Fossen, Tynset

– **Nord-Østerdal vgs.:**

– Jeg er her for å markedsføre Nord-Østerdal videregående skole. Jeg går andreåret på Salg, Service og Sikkerhet og vi har laga både power point-presentasjoner og brosjyrer i håp om å trekke ungdomsskoleelever til skola vår.

Hilde Storstrøm Thoresen (tannpleier) og Torill Wardenær (tannhelsesekretær):

– Vi er her rett og slett fordi vi ønsker flere til å utdanne seg innen fagfeltet vårt. Det trengs flere på tannlegekontorene i distriktene, og det er et flott, selvstendig yrke. I løpet av dagen har vi faktisk også møtt noen som har tenkt tanken, og om bare noen få av de vi har møtt i dag følger den tanken, så er det håp.

TOS tilstede på SUM-messa

UNGDOM: Os-elevene Berit Høisen og Carina Røste slår av en hyggelig bankprat med Wenche Tangen Brovold i Tolga-Os Sparebanks kundeservice-avdeling.

Tolga-Os Sparebank deltok også i år på Skapende Ungdomsmesse (SUM), som arrangeres årlig av Regionrådet for Fjellregionen.

SUM-messa har som målsetning å blant annet videreutvikle samarbeidet mellom skole og

næringsliv, gi lokalt næringsliv muligheten til å fremstå som attraktive arbeidsplasser og på lang sikt øke andelen ungdommer som velger å starte sin egen virksomhet eller på annen måte bidrar til nyskaping i regionen..

Om lag 2000 var i år innom messa, enten som besøkende eller engasjerte i de utstillende elev- og ungdomsbedriftene, eller som representanter for det lokale næringslivet. Det deltok 55 elev- og ungdomsbedrifter fra ungdomsskolene og de videregående skolene i området. Spennvidden i bedrifter var som vanlig svært stor, fra kakebakere, via klesdesignere til snekkere, skogsdrivere og mekanikere.

Nytt av året var utdeling av pris til skolen som har satset mest på entreprenørskapsundervisning de siste årene. Prisen gikk til Storsteigen videregående skole på Alvdal, som hvert år stiller på messa med flere, gode ungdomsbedrifter. En viktig tanke for ungdomsbedriftene som kommer fra Storsteigen er gjenbruk av det som ellers ville vært avfall. Også i år hentet ungdomsbedriftene fra skolen hjem flere priser.

Nye fjes

Svein Per Thoresen

Begynner 1. april som ny finansrådgiver og kundekonsulent med vekt på oppfølging mot næringslivskunder, med arbeidssted Tynset. Den 53 år gamle alvdølen har brukt størstedelen

av sitt yrkesaktive liv hos Alvdal-Tynset Sport, som medeier og driver sammen med sin bror. Har det siste året jobbet for Madshus, Swix og Gresvig sentralt. Er gift og har fem barn.

Løs påskenøtten – vinn aksjefond

Her kommer årets påskenøtt fra Tolga-Os Sparebank:

- Jeg har en 20-kroning som jeg vil veksle i kronestykker og femtiøringer. Jeg vil ha én femtiøring mer enn kronestykker. Hvor mange kronestykker og femtiøringer skal jeg ha?

Send ditt svar på e-post til post@tos.no - merk med "påskenøtt" i emnefeltet, og skriv rett svar, navn og adresse. Blant de med riktig svar trekker vi ut en vinner som får aksjefond for kr 1.000,- i Terras fond.

Gaveutdeling fra TOS 2009

4H: Her ser du den yngre garde i Hummelfjell 4H i Hodalen klar for måneskinnstur vinteren 2009.

Fra venstre: Esten Trøan, Andreas Sandberg, Nils Bakken, Sigurd Ole Trøan, Marit Bakken, Ingrid Sandberg, Ingrid Lovise Nygård Rye. Ikke tilstede: Lars Tore Sponberg Slettan, Karl Martin Aasen, Hildegunn Rye. Hummelfjell 4H er en av foreningene som mottar støtte fra TOS.

BYGDEKVINNER: Vingelen Bygdekvinnelag står som representant for flere bygdekvinnelag som får støtte fra TOS. Et vitalt bygdekvinnelag som har vært på hjemmesidkurs og nå er på nett! Sjekk www.bygdekvinnelaget.no. Fra venstre Ingunn Kleven, Elin Grindvoll og Ingrid Vingelsgaard

Tolga-Os Sparebank har fordelt vel 160.000 kroner til gode allmen-nyttige formål for 2009, som lag og foreninger har søkt om. I tillegg ytes støtte til ulike arrangementer og prosjekter innen blant annet kultur, idrett, og musikk.

For 2009 har Tolga-Os Sparebank bidratt med totalt cirka 2,3 millioner kroner gjennom gaver, sponning og annen støtte.

Det er gledelig å registrere all den frivillige innsatsen som legges ned rundt i lokalsamfunnene.

VITALE PENSJONISTER: Os pensjonistforening er en av flere foreninger for de som har kommet et stykke i livet, som får støtte fra TOS. De har månedlige medlemsmøter hvor aktuelle lagssaker og kulturelle emner står på dagsorden. Det legges stor vekt på det sosial samværet, og trimstund med fysioterapeut uteglemmes ikke. Foreningen har ca 100 medlemmer.

NM-feberen herjer

I takt med økende norsk OL-suksess og medaljehøst i Vancouver har NM-feberen steget til uante høyder på Tolga. Nå kan de knapt vente på å ønske OL-heltene Petter Northug og Marit Bjørgen velkommen til NM-løypene siste helga i mars.

– Nå er vi klare og vi gleder oss voldsomt, sier NM-generalen Trond Lund.

Generalprøven for noen uker siden gikk smertefritt og etter planen, så nå ligger alt til rette for NM-suksess i løypene rundt Sætersgård.

Over 300 frivillige

– Vi har over 300 frivillige som står klare for å legge sjela si i å gjøre dette til et vellykket og minneverdig arrangement, fortsetter en tydelig entusiastisk Lund – kraftig inspirert av den norske suksessen i canadiske OL-løyper.

– Vi har hatt enorm pågang fra folk som vil være med å gjøre en jobb, og det er virkelig moro, fortsetter rennlederen.

Stjernene kommer

Tolga søkte egentlig om å bli NM-arrangør i 2011, men akkurat nå er Trond Lund glad for at de fikk mesterskapet allerede i år.

Særlig fordi han har gode garantier for at de største stjernene – som Petter Northug og Marit Bjørgen – blir å finne på startstrekken, sjøl om det handler om sesongens siste renn av betydning. Om Northug kaster seg ut i nok ei femmil, eller nøyer seg med sprintstafetten, vites ennå ikke. Men, han kommer, og Trond Lund har flere gode navn å skilte med.

– Oddbjørn Hjeltnes er femmilsklar, og se ikke bort fra at han utfordres av Thomas Alsgaard, sier Lund og gleder seg sjølsagt minst like mye til å se distriktets egen superstar, Therese Johaug, gå for NM-gull på tremila – så å si på hjemmebane.

Morgendagens helter

Lund er også stolt av å ønske flere ferske norske juniorverdensmestere velkommen til Tolga,

hvor de skal kjempe om NM-tittel i sprint for juniorer.

Spennende blir også ungdomsstafetten, hvor landets beste 15- og 16-åringer møtes til duell. Spesielt fordi mange av dem har lokal tilhørighet.

– Jeg er glad for at vi fikk de øvelsene inn i NM-helga, selv om vi brukte tid på å få sydd det sammen. Det gir arrangementet en ekstra dimensjon – og er veldig i tråd med det vi alltid aller mest ønsker å stå for: Å skape god aktivitet for ungdom, sier Trond Lund.

Positivt næringsliv

NM-generalen er så trygg på NM-suksess at han allerede har begynt å leke med tanken på neste stor-arrangement.

– Hovedlandsrennet 2013 er et mål vi står fast ved, sier Lund.

Det kan han si fordi han også har opplevd en overveldende oppbacking og støtte fra næringslivet i forbindelse med NM-arrangementet. Blant de viktigste partnerne er generalsponsor Tolga-Os Sparebank.

– Banken er viktig fordi de kom tidlig på banen og sikret oss penger i startfasen da vi bare hadde utgifter. Støtten fra TOS hadde også en viktig signaleffekt og jeg er imponert over velviljen vi har møtt. Vi har sikret oss en god miks av sponsorer og samarbeidspartnere som bidrar med både penger og produkter eller tjenester, forteller Trond Lund.

STARTKLAR: NM-general Trond Lund og hele Tolga er klare til å motta Norgeseliten og ferske OL-helter til ski-NM på Sætersgård siste helga i mars.

NM på ski

- NM på ski del 2 arrangeres av Tolga idrettslag og ski-samarbeidet Ski-Votn (Vingelen-Os-Tolga-Nansen) helga 26. – 28. mars)

• Rennprogram:

Fredag 26. mars Sætersgård idrettsplass:

- 10.00: Offisiell åpning
- 10.30: Team sprint kvinner, fri teknikk (nedre sprintløype), NM senior
- 11.20: Team sprint menn, fri teknikk (øvre sprintløype), NM senior
- 14.30: 10 km fri teknikk funksjonshemmede junior, stående, Spar Cup
10 km fri teknikk funksjonshemmede senior, stående, Spar Cup
5 km funksjonshemmede, sittende Spar Cup

Lørdag 27. mars Sætersgård idrettsplass:

- 09.30: 50 km fellesstart menn, klassisk (6 x 8,33 km), NM senior
- 12.00: 30 km kvinner fellesstart, klassisk (1 x 5 km, 3 x 8,33 km), NM senior
- 13.50: 3 km klassisk funksjonshemmede, sittende, Spar Cup
5 km klassisk funksjonshemmede, stående, Spar Cup
- 14.20: Sprint junior klassisk (nedre sprintløype), NM junior

Søndag 28. mars Sætersgård idrettsplass:

- 10.00: Spar Cup finale kvinner 18 år, pursuit (3,75 + 3,75 km), Spar Cup
- 10.04: Spar Cup finale kvinner 17 år, pursuit (3,75 + 3,75 km)
- 10.08: Spar Cup finale kvinner 19-20 år, pursuit (5 + 5 km)
- 11.00: Ungdomsstaffetten for 15-16 åringer (4 x 3,75 km) (De to første etappene i klassisk. De to siste etappene i skøyting).
- 12.00: Spar Cup finale menn 18 år, pursuit (5 + 5 km)
- 12.05: Spar Cup finale menn 17 år, pursuit (5 + 5 km)
- 12.50: Spar Cup finale menn 19-20 år, pursuit (2 x 5 + 2 x 5 km)

Fjellets mann styrer Elverum

Fjellan! Ja – fjellan er det je savner mest, sier ordfører Terje Røe i Elverum og lar blikket flyte utover ordførerkontoret som om han skulle stå på toppen av Tronfjell og kikke utover sine barndoms fjell og daler.

Terje Røe, født i 1958 i Tylldalen, er inne i sin andre periode som ordfører i Elverum. Om oppveksten i Tylldalen sier han at miljøet har preget ham, samholdet ikke bare innenfor familien, men i hele bygda hvor alle hjalp alle med diverse gjøremål rundt om på gårdene.

– Jeg er en ektefødt sosialdemokrat, legger han til.

Pappaperm

Til Elverum kom han etter først å ha tatt utdanning som tekniker innenfor elektro på Gjøvik, og deretter jobbet i et ingeniørfirma i Oslo. Som 30-åring ble han far og den lille familien sto overfor et valg: Enten måtte de bestemme seg for å bli i Oslo eller så måtte de flytte mer landlig. Valget falt på Elverum, og Terje valgte å være hjemme med den lille det første året, og i 1989 var nok det relativt uvanlig for en mann..

– Utrolig lærerikt og en god erfaring å ha med seg, sier han. Ikke bare det å være nært til sitt eget barn, men overgangen fra å være i et pulserende arbeidsliv til å være inne i en leilighet ga ham noen erfaringer han har dratt nytte av i sitt politiske liv. Så ble det noen år med pendling til Hamar før han ble valgt til ordfører i 2003.

Passe stort

På spørsmål om hvorfor det ble Elverum, svarer han at Elverum er en passe stor by.

– Ikke større enn at en kan trives, men samtidig så stor at en føler en viss grad av anonymitet. Videre er det et trygt bomiljø for alle, både gammel og ung. Et trygt bomiljø er helt avgjørende for trivselen. Elverum er en vekstkommune, her finnes vekstmuligheter på det personlige plan. Tenker en jobb og karriere er det mange muligheter i Elverum, men også i Mjøsområdet, Rena og Trysil, som en når innenfor en times kjøring. Og ikke minst kan en bo i Elverum og enda være østerdøl, sier Terje Røe.

Politisk menneske

Men vi kommer ikke utenom politikken – Terje Røe er et politisk menneske. Den politiske interessen ble tidlig vekket og allerede som 16-17-åring ble han medlem i AUF. 20 år gammel ble han valgt inn i kommunestyret på Tynset. Han var medlem i Arbeiderpartiet da han bodde i Oslo også, og da han kom til Elverum var det helt naturlig å melde seg inn i det lokale arbeiderlaget.

I 1995 ble han så valgt inn i kommunestyret, og altså ordfører fra 2003.

– Det er en fantastisk jobb å være ordfører i Elverum. Vi er definitivt en vekstkommune, og det er spennende, interessant og viktig å få lov til å være med å finne de riktige områdene å støtte og utvikle. Og ikke minst, her som ellers, ta vare på det demokratiet som er etablert.

SAVNER FJELLET: Ingenting å si på utsikten for ordfører Terje Røe fra Rådhuset i Elverum, men tylldølen innrømmer at han savner fjella.

>>

Vi kan se oss rundt om i verden så ser vi jo at det ikke er noen selvfølge, og dette må vi minne oss sjøl om hele tiden, understreker eksil-tylldøler.

På spørsmål om han samarbeider mye med ordførere lenger nord i fylket svarer han at i politikken er det ikke stor forskjell på om politikerne er nordfra eller sørfra, men når en går over fra den politiske agenda til det sosiale har han en tendens til å havne sammen med nord-østerdøler.

Fjellet som katedral

Ellers trives Terje Røe i Nord-Østerdal. Han benytter enhver anledning til å komme til fjells.

– Fjellet er min katedral, sier han. I en årrekke har han benyttet ferien som avløser på en seter i Tylldalen med Tronfjell som panorama.

– Det er et privilegium å få jobbe med dyr, bruke kroppen og kjenne nærheten til naturen, ikke minst har dette vært en stor opplevelse for barna, fortsetter Røe.

Tjønnsenteret, sjukehjemmet på Tynset, er han av og til innom. Han synes det er artig å treffe igjen de som var voksne i Tylldalen da han selv løp rundt i kortbukse og hjalp til med gårdsarbeid. En tilårskommen tylldøl på senteret syntes det var flott at han hadde blitt ordfører, men som han sa. "Det æ lågt tå elvrosingen å måtte te Tylldalen for å hente seg ordførar...."

Hva så med neste fireårsperiode – er Terje Røe ordfører i Elverum da? Med sitt lune og diplomatiske vesen svarer han at han er i tenkeboksen, og at han tror nominasjonskomiteen i Arbeiderpartiet må være de første som får beskjed om han stiller til gjenvalg.

Men fjellan, katedralen og roen ville nok være enklere å oppsøke dersom en ikke var ordfører.

Ny aksjehandelsløsning via Orion Securities AS

Tolga-Os Sparebank er som mange vet medeier i Terra-gruppen AS, som i fjor overtok 100% av aksjene i verdipapirforetaket Orion Securities AS. Dermed har vi vårt eget fullverdige meglerhus.

Vi kan derfor tilby ny aksjehandelsløsning via nettbanken fra mandag 29. mars 2010. Den som har vært aksjehandelskunde gjennom noen år, vil dra kjensel på systemet. Du vil igjen kunne legge inn "stop loss" ordre, skjult volum og du vil kunne få sanntidskurs-er med automatisk oppdatering (streaming). Dette er en stor fordel og trygghet for deg som handler i aksjemarkedet.

De som er kunder i dag, via oss og First, kan fylle ut og signere Orions kundeskjema med sin bankID. Skjemaet finner du på vår hjemmeside eller www.securities.no.

Vi gjør oppmerksom på at banken ikke lenger kan tilby First sin aksjehandelsløsning etter 29. mars 2010.

Ved spørsmål om dette, ta gjerne kontakt med oss.

Vil du vite enda mer?

Vi holder åpent møte på Malmplassen Gjestegård, Tolga

Tirsdag 13. 04. 2010 kl. 19.00
med gode foredragsholdere på temaene

- Utsikter i aksjemarkedet
- Aksjehandel på nett

"Drømmer"

- årets spare- og investeringskampanje

Takket være en lav rente har nordmenn jevnt over mer å rutte med og renteoppgangen lar vente på seg.

Den lave renten har samtidig en annen side. Med lavt rentenivå risikerer kundene nærmest å sitte igjen med en negativ avkastning på sparepengene sine dersom en tar i betraktning årlig inflasjon. Det er tid for å åpne øynene for alternative former for sparing og investering. Med målrettet sparing kan du realisere drømmene dine.

Hvorfor sparing i Aksjefond:

- Gir høyere avkastning over tid
- Redusert skatt på avkastning
- Utsatt skatt
- Tilleggs pensjon
- Lavt rentenivå

Sparing i enkeltaksjer: Aksjehandel på nett

Fra 1. april kan du handle aksjer på nett gjennom Terra Markets sin aksjehandelsløsning.

Har du BankID, kan du registrere deg som kunde på noen få minutter via vår hjemmeside www.tos.no, eller via www.terra.no.

Fordeler med å handle på nett:

- Lave kostnader
- Gratis tilgang til analyser
- Porteføljeoversikt
- Tilgang til support (tlf. 21 00 29 00)
- Mulighet for stop/loss-ordre
- Mulighet for å handle på kreditt

Handle aksjer via megler

Dersom du ønsker å handle via en megler, er det selvsagt mulig. Du får din egen personlige megler som gir deg oppdatert og relevant informasjon fortløpende slik at du kan foreta de riktige disposisjonene.

Bli med oss på kunde

Tolga-Os Sparebank inviterer i samarbeid med Turoperatøren Hit&Dit kundetur til Irland fra lørdag 11. september til torsdag 16. september. Bli med oss på en spennende og begivenhetsrik tur til den grønne øya i vest.

Lørdag 11.september

Buss fra Os til Gardermoen midt på dagen. Middag og overnatting på Rica Gardermoen Hotel.

Søndag 12.september

Buss fra hotellet til flyplassen og avreise kl. 07.20 med Norwegian direkte til Dublin. Vi setter kursen sørvestover, i retning mot Wicklow Mountains, ofte benevnt som "Irlands Hage". Lunsj underveis. Etter lunsj stopper vi i Glendalough, ved klosterruinene. Videre til middelalderbyen Kilkenny, hvor vi skal bo 2 netter. Felles middag.

Mandag 13.september

Etter frokost blir det byvandring i Kilkenny. Byen er kjent for sine mange middelalderbygninger og blir ofte kalt "Marmorbyen" pga. sin sorte marmor med hvite fossiler. Vi besøker også Kilkenny Castle, før vi drar til Waterford, Irlands eldste by, grunnlagt av vikingene. Lunsj underveis. Felles middag i Kilkenny.

Tirsdag 14.september

Vi sjekker ut og setter kursen mot Dublin. Vi stopper i Kildare og besøker Irish National Stud, et av verdens beste stutier for fullblodshester. Lunsj underveis. Etter ankomst sjekker vi inn på hotellet vi skal bo på 2 netter, før vi drar til Old Jameson Distillery for omvisning og middag med underholdning.

Onsdag 15.september

Dagen starter med en sightseeing i Dublin, vi besøker St. Patrick's Cathedral, Trinity College og får sett "det meste" av byen. Lunsj og tid på egenhånd om ettermiddagen. Felles middag.

Torsdag 16.september

Etter en tidlig skotsk frokost sjekker vi ut og reiser til flyplassen for retur til Norge. Direkte med Norwegian, avreise kl. 11.40, ankomst Gardermoen kl. 14.45. Alle tider er lokale. På Gardermoen venter bussen for siste etappe tilbake til Østerdalen.

tur til Irland

Pris pr. person i dobbeltrom kr 8.550,-
enkeltrromstillegg kr 1.600,-

Prisen inkluderer buss fra Os til Gardermoen t/r, fly, flyskatter, transport i Irland i hht. program, 5 overnattinger inkl. frokost, 4 lunsjer og 5 middager. Samt byvandring og utflukter i hht. program med lokale guider. Reiseleder og reisevert fra banken.

Øvrige måltider, drikke til maten, program og forsikringer kommer i tillegg.

Det tas forbehold om endringer vi ikke rår over.

Påmelding direkte til Turoperatøren Hit & Dit AS, 2500 Tynset, på vedlagte kupong, eller på telefon 62 47 16 50, eller på e-post post@hitogdit.com.

Påmeldingsfrist 20. mai 2010.

Ja, jeg vil være med på TOS sin kundetur til Irland 11. - 16. september 2010

Navn:

Adresse:

Postnr./poststed:

Tlf.:

e-post:

Klipp ut kupongen og send den til: Turoperatøren Hit og Dit AS, 2500 Tynset

TUROPERATØREN
Hit & Dit
www.hitogdit.com

REISEGARANTIFONDET
RGF
www.rgf.no

Styrets beretning 2009

1) TOLGA-OS SPAREBANK

Tolga Os Sparebank er en selvstendig sparebank stiftet i 1865. Banken har i dag 4 kontorer i 4 kommuner; Os, Tolga, Tynset og Elverum. Filialene i Vingelen og Dalsbygda, som ble nedlagt i 2008, ble erstattet med tilbud om "bank i butikk" i hhv Vingelen og Dalsbygda.

Vår forretningside' er å tilby finansielle produkter og tjenester til bedrifts- og personmarkeds kunder med tilhørighet i bankens primærrområder. Våre primærrområder i dag er bedriftsmarkedet hovedsakelig i Nord-Østerdalen og personmarkedet over hele landet, med naturlig hovedvekt i våre 4 kontorkommuner. Vi skal være en lønnsom og solid bank med godt kvalifiserte medarbeidere som sørger for at våre kunder opplever oss som en bank de kan ha tillit til, som er fleksibel og som er i forkant. Gjennom dette vil vi være en bank som tar samfunnsmessig ansvar og som skal være en aktiv bidragsyter i utvikling av lokalsamfunnet.

Bankens visjon er "Relasjonsbanken- din offensive medspiller". Med dette mener vi at vi skal ha en aktiv rolle og være en pådriver til positiv utvikling i forhold til samfunnet rundt oss, våre kunder, leverandører og våre ansatte. Banken er en betydelig bidragsyter gjennom gavetildeling og sponsormidler lokalt. Tillit og soliditet i arbeidet skal være grunnpilaren i våre kunders forhold til banken.

2009 har vært et svært godt år for banken. Finanskrisens største bølger ligger bak oss. Store verdipapirtap i 2008 er snudd til positive tall i 2009. Året har vært preget av høy aktivitet og god kundeopplutning. Ved årsskiftet 2009 hadde vi 9.700 kunder. Utlån er fordelt med 66% i bankens 4 kontorkommuner og 36% i resten av landet. Innskudd er tilsvarende fordelt med 71% i bankens 4 kontorkommuner og 29% i resten av landet.

2) RAMMEBETINGELSER

2.1 INTERNASJONALT

I 2008 gikk vi fra finansuro som startet høsten 2007 til finanskrise der høsten 2008 ble ekstrem. Finanskrise førte verdensøkonomien inn i en av de verste resesjonene siden 1930-årene. Mot sommeren 2009 begynte imidlertid nedgangen å stoppe opp og i 2. halvår var det igjen tegn til vekst i flere land.

De fremvoksende økonomiene i Asia øker nå aktiviteten, og arbeidsledigheten synker. Innenlandsk etterspørsel i disse landene øker, noe som fører til økt aktivitetsnivå også hos våre handelspartnere. Global industriproduksjon øker og internasjonal handel er i ferd med å ta seg opp.

Finansmarkedene har bedret seg betydelig siden høsten 2008. Risikopåslagene har gått kraftig ned og aksjekursene har steget mye, men i ulik grad i ulike land.

Bankkrisen er over i Norge sier Bjørn Skogstad Aamo i Finanstilsynet, men ute er det fortsatt mye å gjøre. I våre nordiske naboland er det fortsatt store tap som må tas. De baltiske statene og Island er fortsatt i en økonomisk depresjon. I USA går stadig nye banker overende, sist nå i desember AMTrust med 65 mldr i forvaltning, og en over hundre år gammel historie. Britiske banker sliter med store pantelån til forretningsbygg som må reforhandles de nærmeste årene fordi panteverdiene har sunket og eierne ikke har ny egenkapital å gå inn med. Dermed blir disse lånene stadig mer risikofylte etter hvert som eiendomsprisene går nedover. Den tyske sentralbanken forventer at tyske banker må ta flere hundre milliarder kroner i tap på ulike kredittprodukter.

Privat sektor konsoliderer nå sin finansielle balanse mens statsgjelden øker veldig raskt og på en slik måte at finanspolitikken ikke er bærekraftig på kort sikt. Den store statsgjelden i mange land kan legge en demper på veksten fremover.

Gjelden vokser flere land opp over ørene. De rekordlave rentene verden over, kommer før eller senere til å bli satt opp, og da vil gjeldstyngede land få kjenne hva budsjettunderskuddene fra krisen virkelig koster. Problemene i Europa har fått EU-kommisjonen til å definere halvparten av de 16 eurolandene som "høyrisiko" som følge av den voksende gjelden. Risikopremien for statlig konkurss (dvs kostnaden for å beskytte seg mot at et land ikke klarer å betale sine lån) er høyst i Ukraina, Argentina, Venezuela, Pakistan, Latvia, Island, Dubai, Litauen, Hellas og Libanon; som vi ser en høyst global krise, som også rammer våre naboland.

For året vi nå går inn i, må en rekke av eurolandene settes på en hestekur for å få orden på budsjettunderskuddene og få kontroll over den økende statsgjelden. Innbyggerne vil merke kutt i velferden. Den svenske regjeringens store mål var at flere skulle ut i arbeid. Nå er det i stedet katastrofestemning i Sverige med omtrent 10% arbeidsledighet, samme nivå som i de andre OECD-landene og i USA. Også i USA ventes det lav vekst men den er snudd fra minus til pluss med gryende optimisme. Det er tegn til bedring i det amerikanske boligmarkedet men fortsatt økende arbeidsledighet. Mye tyder på at styringsrenta i mange land vil være lav en god stund fremover.

2.2. NORGE

Konjunkturtoppen ble nådd mot slutten av 2007. Dette markerte slutten på den sterke vekstperioden på 40 år.

Finanskrisen høsten 2008 førte til at veksten stoppet opp, men i 3. kvartal 2009 registrerte man igjen vekst i fastlands-økonomien. Økt konsum i husholdninger og offentlig forvaltning bidro til veksten. Økningen i konsumet skyldes de kraftige rentekuttene mens sterk etterspørsel fra offentlig sektor skyldes ekspansiv finanspolitikk som følge av mottiltak mot finanskrisen. I siste halvdel av 2009 ser

man en svak vekst i industriproduksjonen og økende eksport, men fortsatt nedgang i investeringene i næringslivet og boliginvesteringene. Oljeprisen har vært omtrent som en jo-jo over en periode, med priser fra toppnivå ca USD 135 pr fat i midten av 2008, til ca USD 35 i desember samme år, til nå "mer normalisert" USD 75 pr fat ved slutten av 2009.

Tilsvarende effekter har vi sett i 3-mnd NIBOR, den norske pengemarkedsrenta, som har en utvikling det siste halvannet året fra toppnivået den 1. okt 2008 på 7,91%, ned til 1,74% den 7. aug 2009 og opp til 2,19% den 31.12.2009.

Norges Banks styringsrente nådde sitt toppnivå på 5,75% den 25. juni 2008 for deretter å bli redusert til sitt bunnivå 1,25% den 17. juni 2009. Etter denne tid har det kommet to rentøkninger hver på 0,25% hhv 28.10.2009 og 16.12.2009, slik at styringsrenta nå ved årets slutt er på 1,75%. Rentebanen til myndighetene tilsier en styringsrente på rundt 2,5% ved slutten av 2010.

Fra våren 2003 og frem til finansuroen startet sommeren 2007 steg aksjeverdier på Oslo Børs med 400%. Fra mai 2008 til børsen var på det laveste i slutten av november 2008 svekket den seg med 60%. Siden den tid har børskursene vokst igjen med nærmere 90%, og vi er pr desember 2009 på linje med aksjekursene i begynnelsen av 2006.

Arbeidsledigheten har ikke økt så mye som man fryktet takket være finanspolitiske tiltak, lave renter og at nedgangen i verdensøkonomien ikke ble så langvarig som fryktet. Vi har fortsatt en lav arbeidsledighet på omtrent 3%, men en økning fra ca 2,5% i 2. halvår 2008. Det er i stor grad i mannsdominerte yrker at ledigheten har økt da industri og bygg/anleggsnæringen nå sysselsetter færre.

Det forventes økt arbeidsledighet fremover som følge av svak vekst i økonomien og ledig kapasitet.

I 2009 var prisveksten på 2,6% noe som er høyere enn forventet. Et ekspansivt statsbudsjett fremlagt i midten av oktober 2009 viser fortsatt meget høy bruk av oljepenger, noe som også har betydning for renta og som vil føre til økt innenlandsk etterspørsel.

Forbruket til husholdningene falt i 4 kvartaler på rad inntil det igjen ble en vekst fra 2. halvår 2009. Lave renter og lav arbeidsledighet bidro til sterk vekst i disponibel inntekt. Vi har sett den høyeste spareviljen på 15 år. Økt sparevilje skyldes en kombinasjon av at mange fortsatt føler seg usikre på virkningene av finanskrisen, samt at det store flertallet av husholdningene har mer penger mellom hendene. Den økte veksten i forbruket som vi nå ser og de stigende boligprisene kan føre til at låneopptakene igjen øker og at sparingen faller. Boligprisene er nå tilbake på toppnivået i 2007.

2010 blir fortsatt et bra år for alle som har jobb. Ikke bare i Norge men i de fleste land vil husholdningene få stigende kjøpekraft, bla grunnet ekstremt lavt rentenivå.

Banknæringen generelt får i 2009 et vesentlig bedre år enn 2008, primært pga verdipapireffekter. Rentenettoen er presset i et fallende rentemarked. Tapene for næringen har økt kraftig siden tredje kvartal 2008 men er allikevel lavere enn man fryktet. Finanskrisen påvirket norske sparebanker negativt. Problemene knyttet seg imidlertid ikke primært til soliditet men til likviditet. Myndighetenes tiltak med Bankpakke 1 (bytteordning og F-lån med lengre løpetid), som ble introdusert før jul 2008, bidro med betydelig likviditet til bankene. Bankpakke 2 i februar 2009 etablerte Statens Obligasjonsfond (som pr desember 09 hadde lånt ut kr 7-8 mldr.) og Statens Finansfond. Med Statens Finansfond var hensikten å styrke bankenes kjernekapital. Her fikk 28 banker tildelt kjernekapital på til sammen kr 4,1 mldr. høsten 2009. Vår bank

valgte ikke å søke Statens Finansfond om kjernekapital. Vi benyttet oss imidlertid av F-lån kr 60 mill i nov-ember 2008 med forfall i 2010 og kr 110 mill i februar 2009 med forfall i 2012.

2.3 LOKALT

Finanskrisa har også påvirket Nord-Østerdalen selv om vi ikke har sett de dramatiske effektene. Alle bevegelser i økonomien påvirker normalt Nord-Østerdalen i mindre grad enn resten av landet. Bygg-og anlegg og deler av industrien har også i vårt område vært særlig utsatt, og oppsigelser og permitteringer er gjennomført flere steder.

Næringsgrunnet i våre 4 kontorkommuner målt ved sysselsetting etter arbeidssted fremkommer av denne oversikten:

SYSSELSETTING ETTER ARBEIDSSTED	2008			
	Elverum	Tolga	Tynset	Os
Jordbruk/skogbruk	3 %	25 %	12 %	24 %
Off adm/undervisning/helse mv.	46 %	39 %	41 %	37 %
Bygg/anlegg	8 %	5 %	8 %	9 %
Industri	13 %	10 %	6 %	10 %
Varehandel, hotell- og restaurantervirksomhet	18 %	11 %	20 %	8 %
Finansiell og forretningsmessig tjenesteyting	8 %	7 %	6 %	7 %
Diverse	4 %	3 %	7 %	5 %
SUM	100 %	100 %	100 %	100 %
Antall sysselsatte	9 983	613	3 343	775

Her ser vi tydelig at landbruk er dominerende næringer i Tolga og Os, og varehandel i Tynset. Elverum er preget av offentlige arbeidsplasser som skoler (lærerhøgskole, sykepleierskole), forsvaret og Sykehuset Innlandet. Vi opplever som bank at næringsbildet over, uten større konsentrasjoner om enkeltbransjer, er en styrke for vår utlånsportefølje både hva gjelder privat- og bedriftsmarked-et.

For sammenligning vises tilsvarende tabell, men her fordelt etter bosted, dvs i hvilke næringer jobber de som bor i våre 4 kontorkommuner.

SYSSELSETTING ETTER BOSTED	2008			
	Elverum	Tolga	Tynset	Os
Jordbruk/skogbruk	4 %	23 %	11 %	17 %
Off adm/undervisning/helse mv.	45 %	39 %	39 %	36 %
Bygg/anlegg	8 %	7 %	7 %	9 %
Industri	12 %	8 %	8 %	14 %
Varehandel, hotell- og restaurantervirksomhet	18 %	11 %	21 %	10 %
Finansiell og forretningsmessig tjenesteyting	9 %	8 %	8 %	7 %
Diverse	4 %	4 %	6 %	7 %
SUM	100 %	100 %	100 %	100 %
Antall sysselsatte	10 009	892	2 930	1 080

Arbeidsledighetstall for våre 4 kontorkommuner viser at vi ligger under landsgjennomsnittet og snittet for vårt fylke, men tendensen er lik med resten av landet – stigende arbeidsledighet.

Arbeidsledige (% og antall personer)	2007		2008		2009	
Os	0,7 %	6	1,5 %	16	1,50 %	16
Tolga	0,8 %	7	0,4 %	3	1,30 %	11
Tynset	1,0 %	28	1,2 %	35	1,70 %	49
Elverum	1,6 %	155	2,0 %	194	2,40 %	251
HEDMARK FYLKE	1,7 %	1 583	2,2 %	2 105	2,80 %	2 702

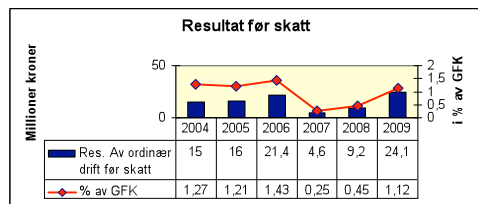
3) REGNSKAP

3.1 Resultat

Årsresultat for 2009 ble tidenes beste i kroner. Resultat etter tap før skatt ble kr 24,1 mill (1,12% av gj.sn. forv "GFK"), vs kr 9,2 mill (0,45%) året før. Den viktigste årsaken til forbedringen er at vi istedenfor et verdipapirtap i 2008 på kr 12,4 mill har en verdipapirgevinst på kr 1,7 mill.

Bankens tap er imidlertid betydelig økt fra kr 5,7 mill i 2008 til kr 9 mill. i 2009, se pkt 3.1.4 "Tap og mislighold på utlån".

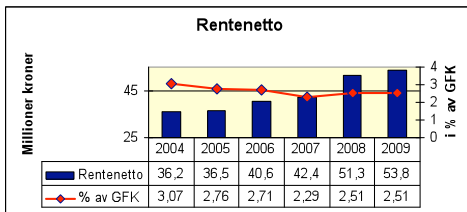
Resultat før skatt	kr 24.055.340,-
Skattekostnad	kr 7.797.417,-
Resultat etter skatt	kr 16.257.923,-
Avsetning til gaver	kr 250.000,-
Overført til sparebankens fond	kr 16.007.923,-

3.1.1 Rentenetto

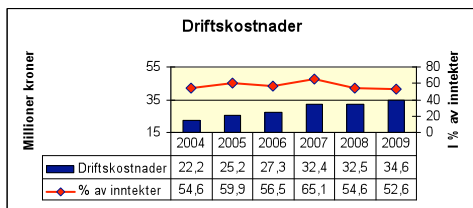
Dette er forskjellen mellom renteinntekter og rentekostnader og utgjør i tillegg til rentemarginen (margin mellom utlån og innskudd) også renter på innlån (funding) og plasseringer av bankens egen overskuddslikviditet i markedet. Rentenettoen i 2009 er på nivå med 2008

(2,51% av GFK) noe vi er meget godt fornøyd med, spesielt i et fallende rentemarked. Vi har valgt å ikke ha fastrenteinnskudd og det har, i vår sammenligning av rentenetto mot andre banker, bl.a. gjort at vi har klart å opprettholde rentenettoen fra i fjor. Siden 2003 er rentenettoen jevnlig redusert fra 3,41% i 2002 til 2,29% i 2007 for så å øke igjen i 2008 og 2009 til 2,51%. Flytting av de lavest prisa boliglåna innenfor 60% av takst til Terra Boligkreditt er med på å øke bankens rentenetto. Samtidig har vi fortsatt god effekt av "gamle billige" obligasjonslån i et marked som har blitt noe dyrere, selv om de verste margineffektene etter finanskrisen er redusert. Refinansieringsbehov fremover vil imidlertid føre til ytterligere press på rentenettoen. Avhjelpende tiltak for oss vil fortsatt kunne være flytting av lån til Terra Boligkreditt samt fokus på økt innskuddsdekning. Dette vil redusere behovet for funding i pengemarkedet.

3.1.2 Kostnadsandel

I 2009 er kostnadsandelen (kostnader i % av inntekter korrigert for verdipapirer) på 52,6% mot 54,6% året før. Vi har hatt et kostnadseffektivt år i banken. Høyere volum gjør at kostnadsprosentene reduseres som følge av at faste kostnader ikke stiger i takt med inntektsøkninger. Vi ligger nå på en fin kostnadsprosent sammenlignet med sammenlignbare banker, og det er vi meget godt fornøyd med, spesielt hensyntatt vår kostnads-krevende filialstruktur. Kostnadene er kr 2,1 mill over fjoråret. Ekstraordinær sponing til TOS Arena (skiskytteranlegg på Os) på kr 1 mill. samt ombygging av kontorene på Tynset og Os og nytt utvendig tak på Os kontoret på til sammen kr 0,6 mill er inkludert i driftskostnader i 2009.

3.1.3 Andre inntekter

2008 2009

Andre driftsinntekter er fordelt som følger:

Andre inntekter, eks

utbytte og verdipapirer kr 6,0 mill kr 6,3 mill

Utbytte inkl. rente

obligasjonsfond kr 2,1 mill kr 5,8 mill

Gevinst/tap valuta

og verdipapirer - kr 9,6 mill kr 2,1 mill

Verdipapirene føres til enhver tid til laveste verdis prinsipp av opprinnelig kostpris og markedsverdi.

3.1.4 Tap og mislighold på utlån

Bankens tap er betydelig økt fra kr 5,7 mill i 2008 til kr 9 mill. i 2009. Dette skyldes primært 2 gamle næringslivsengasjementer som til sammen utgjør kr 4,1 mill. Inkludert i tapstallet er en økt avsetning til gruppevis nedskrivninger med kr 2,1 mill til totalt kr 9,8 mill. Dette for å ta høyde for noe større konkursrisiko hos våre kunder som følge av usikkerhet ad fremtiden, uten at det er konkretisert mot enkeltengasjementer. Gruppevis nedskrivninger utgjør nå 0,55% av bto utlån mens tilsvarende tall for banker av samme størrelse utgjorde 0,43% pr Q3 2009. I tillegg utgjør individuelle nedskrivninger (ikke realisererte tap) kr 5,5 mill. Dvs i tapstallet på kr 9 mill i 2009 utgjør avsetninger for tap kr 7,6 mill.

Oversikt over mislighold og øvrige individuelle vurderte tapsutsatte engasjementer, og i % av utlån:

Mislighold > 90 dg

2008 kr 13,6 mill - 0,77%

2009 kr 18,5 mill - 1,04%

+Øvrige individuelle tapsutsatte

2008 kr 14,9 mill - 0,85%

2009 kr 17,9 mill - 1,01%

=Sum misligholdte og øvrige tapsutsatte

2008 kr 28,5 mill - 1,63%

2009 kr 36,4 mill - 2,05%

- Tapsavsetning (inkludert i tap)

2008 kr 12,9 mill - 0,74%

2009 kr 18,4 mill - 1,03%

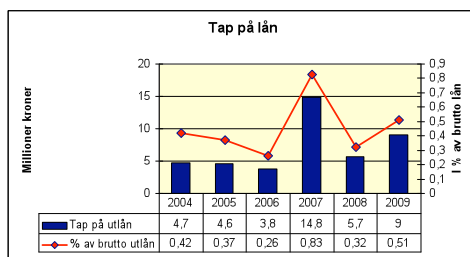
=Ikke tapsavsett av misligholdte og øvrige

tapsutsatte:

2008 kr 15,6 mill - 0,89%

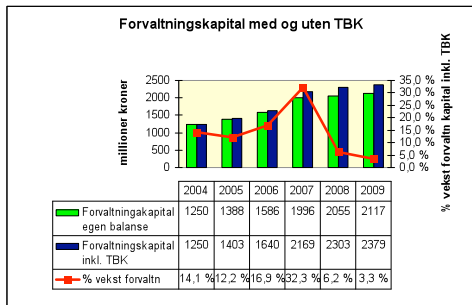
2009 kr 18,0 mill - 1,02%

Mislighold for personmarkedet var på 0,8% av personmarkedsporteføljen, mens tilsvarende tall for næringsliv var 1,98%. Vi sliter fortsatt med gamle engasjementer på hovedsaklig næringsliv. Det forventes generelt i banknæringen økte tap fremover. Men vi har hatt en tapsprosent over veldig mange år som har ligget langt utover nivået for sammenlignbare banker og hele banknæringen for øvrig. Derfor må kredittarbeidet i banken ytterligere styrkes. Direkte tap som følge av finanskrisen kan vi vel egentlig ikke si at vi har sett så langt.

3.2 BALANSE

Ved utgangen av året var bankens forvaltningskapital kr 2.117 mill., dvs den er økt med 3,0% fra året før.

3.2.1 Verdipapirer

Bankens samla verdipapirbeholdning er på kr 281,4 mill. Denne er fordelt som følger:

Kr 24,5 mill Anleggsaksjer
(kr 19,8 mill er Terra-Gruppen AS).

Kr 256,9 mill Omløpspapirer vurdert til laveste verdi av virkelig markedsverdi og kostpris, fordelt som følger:

Kr 6,6 mill Omløpsaksjer
Kr 1,2 mill Grunnfondsbevis
Kr 102,1 mill Obligasjonsfond
Kr 144,8 mill Obligasjoner
Kr 2,2 mill Aksjefond

Kr 256,9 mill Sum verdipapirer ført som omløpsmidler

3.2.2 Utlån

Ved utgangen av 2009 utgjorde brutto utlån kr 1.778 mill og fratrukket individuelle nedskrivninger på kr 18,4 mill og gruppevise nedskrivninger på kr 9,8 mill blir dermed netto utlån på kr 1.749 mill. Inkludert lån plassert hos TBK på til sammen kr 262 mill så utgjør dermed årets utlånsvekst 1,6%.

3.2.2 Utlån

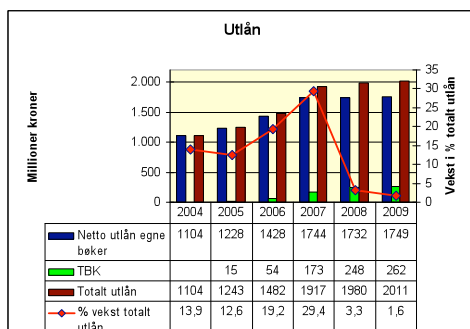
Ved utgangen av 2009 utgjorde brutto utlån kr 1.778 mill og fratrukket individuelle nedskrivninger på kr 18,4 mill og gruppevise nedskrivninger på kr 9,8 mill blir dermed netto utlån på kr 1.749 mill. Inkludert lån plassert hos TBK på til sammen kr 262 mill så utgjør

dermed årets utlånsvekst 1,6%.

Hensyntar vi lån flytta til TBK, blir fordelingen på 7% landbruk, 10% øvrig næringsliv og 83% personmarked.

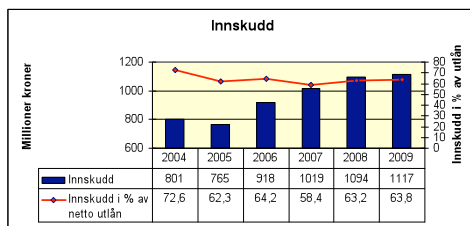
Maksimum engasjement for en enkeltkunde skal ikke overstige 25 % av vår til enhver tid ansvarlige kapital. Såkalte store engasjement, er engasjement som utgjør mer enn 10 % av ansvarlig kapital. Over tid bør vi ikke ha mer enn 4 slike store næringslivsengasjementer, og de bør samlet sett ikke utgjøre mer enn 50 % av bankens ansvarlige kapital.

Pr i dag har banken 1 slikt engasjement.

3.2.3 Innskuddsutvikling / funding

Vi vurderer fortsatt vår innskuddsdekning som lav målt mot sammenlignbare banker, men i bedring. Kundeinnskudd har økt med kr 23 mill fra kr 1.094 mill til kr 1.117 mill. Under finanskrisa har vi opplevd stor tillit fra våre kunder på innskuddsiden. Vår sammensetning av innskudd er god, med stor spredning på ulike innskuddsprodukter og kunder.

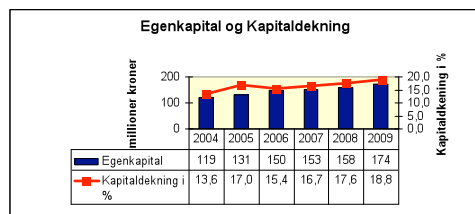
Innlån i pengemarkedet utgjør ved årsskiftet kr 806,5 mill. Av dette forfaller kr 195,5 mill i løpet av 2010. Vi tok opp 2 nye lån i 2009, i februar et F-lån på kr 110 mill med forfall februar 2012 og i november kr 100 mill i obligasjonslån med forfall i 2014. All funding er til flytende 3-mnd NIBOR rente.

Bankens likviditetsreserve er ved årsskiftet på kr 275 mill. som tilsvarer 12,9% av forvaltningen. Dette inkluderer 182 mill i ubenyttede trekkfasiliteter.

3.2.4 Egenkapital og kapitaldekning

Med styrets foreslåtte disponeringer av årets overskudd viser egenkapitalen kr 174 mill. Egenkapitalandelen utgjør 8,20% i 2009 (% av forvaltn.kap. 31.12.09) mot 7,66% for 2008.

Bankens kapitaldekning utgjør ved årsskifte 2009 18,84% vs 17,55% i 2008. Myndighetenes krav er på 8%. Den ansvarlige kapitalen utgjør kr 223,9 mill og inkluderer et ansvarlig lån på kr 40 mill og fondsobligasjon på kr 25 mill. Bankens kjernekapital er på kr 192,4 mill dvs 15,84%. Vi har god soliditet og kjernekapitaldekning.

4) VIRKSOMHETSSTYRING, INTERN KONTROLL OG RISIKOSTYRING

4.1 Styling av virksomheten (corporate governance)

Tolga-Os Sparebank har høy fokus på å etterleve strenge etiske prinsipper. For å utvikle et godt tillitsforhold mellom banken og de viktigste interessegruppene er det nødvendig med gode styringssystemer for virksomheten. Dette innebærer blant annet:

- Et kompetent og uavhengig styre

- Gode interne styringsprosesser
- En objektiv og uavhengig eksternrevisjon
- Åpen og god kommunikasjon med ansatte og omgivelsene for øvrig.

Styret arbeider etter en årsplan og har årlige vurderinger av arbeidsformen med sikte på forbedringer. Styret vedtar/ reviderer årlig bankens strategidokument. Styret mottar regelmessig statusrapporter og analyser for de ulike risikoer. Samarbeidet med kontrollkomite og revisor er åpent og godt. Styret gjennomgår jevnlig protokollen fra kontrollkomiteens arbeid, og motsatt. Bankens revisor arbeider etter en årlig plan for revisjonsarbeidet. Ekstern revisor deltar normalt på minst to styremøter årlig. Det er ekstern revisor som bekrefter internkontrollen i banken.

4.2 Risikostyring

Banken har risikostyring iht. BASEL II jf finansieringsvirksomhetsloven med forskrift. Det følger av dette regelverket at banken skal ha en egen prosess for å vurdere bankens kapitalbehov. Denne prosessen kalles ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process). Kapitalbehovsvurderingen er fremoverskuende, og det innebærer at kapitalbehovet vurderes i forhold til bankens nåværende og fremtidige risikoprofil. Det er derfor et overordnet prinsipp at banken i tillegg til å beregne behovet ut fra gjeldende eksponering også vurderer kapitalbehovet i lys av planlagt vekst, eventuelle besluttede strategiske endringer m.v.

I det følgende gis en gjennomgang av bankens håndtering av de viktigste risikoene;

- Kredittrisiko
- Markedsrisiko
- Likviditetsrisiko
- Operasjonell risiko.

4.2.1 Kredittrisiko

Kredittrisiko defineres som risiko for tap knyttet til at kunder eller andre motparter ikke kan gjøre opp for seg til avtalt tid og i henhold til skrevne avtaler, og at mottatte sikkerheter ikke dekker utestående krav.

Aktivitet på kredittområdet styres av bankens kredittpolicy, som gir rammer for eksponering i ulike segmenter, kompetansekrav, geografisk markedsområde, organisering m.v. Kredittpolicyen vedtas av styret og revideres årlig. Kreditthåndboken gir retningslinjer for saksbehandlingen slik at bankens utlånsaktivitet holdes innenfor de rammene styret har gitt. Styret har delegert utlånsfullmakt til banksjef, som igjen har delegert dette videre i organisasjonen basert på kompetanse og risiko innenfor ulike segmenter og produkter.

For å styre kvaliteten og risikoutviklingen i utlånsporteføljen bruker banken et klassifiseringssystem hvor alle engasjementer blir rangert på en skala fra A (lav risiko) til E (høy risiko). Personmarkedsengasjementer vurderes ut fra husholdningenes økonomi, betalingsevne og sikkerheter. Bankens har i løpet av 2009 tatt i bruk et nytt analyseverktøy for bedre å kunne vurdere og dokumentere personkunders betalingsevne. Bedriftsmarkeds engasjementer vurderes ut fra bedriftens økonomiske stilling, kontantstrøm/gjeldsbetjeningsevne, sikkerheter og andre kvalitative faktorer. Utlån og garantier til næringslivet innebærer i sin alminnelighet større kredittrisiko for banken enn til personmarkedet.

Av utlån i bankens egne bøker er 80,6% innenfor personmarkedet og 19,4% innenfor bedriftsmarkedet inkludert landbruk. Inkludert utlån via TBK er fordelingen hhv 83% / 17%. Bankens har god spredning på utlåna både geografisk og innenfor ulike næringer. Bankens 4 kontorkommuner representerer 66% av samla utlån, resten er spredd over hele landet. Bedriftsmarkedet dekkes primært kun i Nord-Østerdalen.

Styringsrammene er basert på lav til moderat kredittrisiko og pr årsskifte viste risikomatriksen følgende fordeling av samla utlån inkl. garantier og ubenyttede kreditter pr risikoklasse:

31% A, 42% B, 24% C, 2,4% D og 0,6% E. Systemet med risikoklassifisering er med på å sikre oppfølging av tapsutsatte engasjementer. Overtrekk og restanser følges opp løpende og mislighold rapporteres månedlig til styret.

Store engasjement kan i seg selv utgjøre en stor risiko. Dette gjør seg særlig gjeldende hvis de utgjør en stor andel av den totale portefølje og samtidig er konsentrert om enkelte bransjer eller næringer. Bankens har derfor i sine retningslinjer begrensning på hvor mange store engasjement vi kan ha. Ved utgangen av 2009 har banken bare 1 stort engasjement. Vi har ingen utpreget konsentrasjonsrisiko innenfor enkeltbransjer. Styret vurderer bankens kredittrisiko som akseptabel.

4.2.2 Markedsrisiko

Markedsrisiko defineres som risiko for tap av verdier knyttet til porteføljer av finansielle instrumenter som følge av svingninger i aksjekurser, valutakurser, renter og råvarepriser.

Styret har vedtatt en markedspolicy som setter nærmere rammer for bankens aktivitet på dette området. Måltall rapporteres månedlig og policyen blir gjennomgått og revidert årlig i styret.

4.2.2.1 Renterisiko

Renterisikoen er risikoen for tap på grunn av renteutviklingen i markedet. Dette vil få utslag hvis banken ikke klarer å tilpasse seg endringer i markedsrenta hurtig nok. Markedsrenta påvirker utlånsrenter, innskuddsrenter, innlånsrenter fra kapitalmarkedet og avkastning på rentebærende papirer – som f. eks obligasjoner.

I følge bankens markedspolicy kan renterisikoen maksimalt utgjøre 2% av forvaltningskapitalen. Den samlede renterisiko pr 2009 består av:

- Fastrentelån uten rentesikring, pr årsskifte kr 4,2 mill
- Fastrenteplasseringer i obligasjoner, pr årsskifte kr 0,5 mill

Samlet blir dette ved årsskifte 2009 en renterisiko på 0,2% av forvaltningskapitalen. Styret vurderer bankens renterisiko som akseptabel.

4.2.2.2 Verdipapir-risiko

Gjennom bankens markedspolicy er det gitt rammer for kjøp og beholdning av verdipapirer. Banken har pr. 31.12.09 aksjer og fondsandeler på kr 136,6 mill. Av dette er kr 102,1 mill plassert i obligasjonsfond. Beholdningen er klassifisert som omløpsmidler og anleggsmidler, der mesteparten er klassifisert som omløpsmidler. Banken har bokført anleggsaksjer for kr 24 mill. Dette er hovedsakelig aksjer knyttet til strategisk eierskap og risikoen her anses for lav.

Beholdningen av obligasjoner pr 31.12.09 er kr 144,8 mill. og er klassifisert som omløpsmidler. Forvaltningen av obligasjoner og obligasjonsfond ble i 2009 satt bort til Terra Fondsforvaltning AS. Styret vurderer bankens verdipapir-risiko som akseptabel.

4.2.2.3 Valutarisiko

Valutarisiko er risikoen for at banken får tap som skyldes svingninger i valutakurser og som innebærer at kursen på de utenlandske valutaer banken har i balansen er redusert. Kjøp og salg av valuta er i dag kun knyttet til våre kunders kjøp og salg av reisevaluta, og vi har ikke garantier i valuta. Styret anser bankens valutarisiko som ubetydelig.

4.2.3 Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko defineres som risikoen for at en bank ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser og/eller finansiere økninger i eiendelene uten at det oppstår vesentlige ekstra-omkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering. Nivået på institusjonens ansvarlige kapital

vil være en sentral forutsetning for å kunne tiltrekke seg nødvendig funding til enhver tid.

Banken har god forfallsstruktur på fundingen (obligasjons-lån). Banken har fortsatt lavere innskuddsdekning enn normen for sammenlignbare banker, noe som gjør at likviditetsrisikoen for banken blir noe større. Målsetningen for 2010 er å fortsatt øke innskuddsdekningen for å gjøre oss mindre avhengig av funding i kapitalmarkedet. Innskuddene er fordelt på mange innskytere, banken er solid og driften går med overskudd. Styret har vedtatt en likviditetspolicy for å håndtere denne risikoen og sikre god og langsiktig likviditetsstyring.

Disponible bankinnskudd var pr årsskifte 2009 på kr 45 mill, låneadgang i Norges Bank (etablert ved deponering av verdipapirer) kr 48 mill., til sammen kr 93 mill. Det utgjør en netto likviditetsbuffer tilsvarende 7,25 % av bankens innskudd og avgitte trekkrettigheter, og det er godt innenfor den vedtatte styrerammen på 5%. Utover dette har vi ubenyttede trekkfasiliteter på til sammen kr 182 mill. slik at samlet likviditetsreserve utgjør kr 275 mill. som tilsvarer 12,9% av forvaltningskapitalen.

Det rapporteres månedlig likviditetsindikatorer for banken. Styret vurderer bankens likviditetsrisiko som akseptabel.

4.2.4 Operasjonell risiko

Operasjonell risiko defineres som risikoen for tap som skyldes utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser, svikt hos mennesker og i systemer eller eksterne hendelser.

For å avdekke den operasjonelle risikoen har banken rutiner for internkontroll. I sin gjennomgang av internkontrollen og analyse av bankens risikoer, benytter administrasjonen en risikomatrix der vi har identifisert og vurdert bankens risikoer på disse hovedområdene:

1. Strategi, visjon, policy

2. Kunderettet virksomhet (lån, innskudd, betalingsformidling, depot mm)
3. Funding, likviditet, styring av finansielle risikoer
4. Økonomistyring
5. Ansatte/organisasjon
6. Regnskap og rapportering
7. IKT
8. Andre driftsmidler eks. IKT

Analysen er forankret i organisasjonen ved at hver enkelt avdeling har bidratt på sine områder med sine vurderinger. Matrisen gir viktig input til ICAAP beregningen ved vurdering av operasjonell risiko, og den fremlegges for styret.

Den største operasjonelle risikoen for banken er en eventuell svikt i IT-løsninger. Datakvaliteten, dvs riktigheten av dataene som fremkommer, anses god. Tilgjengelighet til bankens systemer både for kunder og ansatte er imidlertid en utfordring. Det anses derfor som meget viktig at alle bankene gjennom Terra – Gruppen sentralt, fortsatt stiller krav til leverandøren SDC om at kvaliteten på IT-leveransene skal bli så gode som mulig. Banken har fokus på området og bl.a er IKT-forskriften implementert.

Banken har også stadig fokus på hvordan vi best mulig kan etterleve og tilpasse oss nye lover og forskrifter, både gjennom våre samarbeidspartnere Terra – Gruppen As og ViS Midt-Norge AS og egen kompetanse på området. Styret vurderer den operasjonelle risikoen som akseptabel.

5) PERSONALE OG ARBEIDSMILJØ

Banken hadde ved årsskiftet 34 ansatte (30,06 årsverk) inkludert en renholder i 26% stilling. Av våre 20 kvinnelige ansatte, jobber 5 deltid. Av våre 14 mannlige ansatte, jobber 1 deltid. Bankens ledergruppe på 6 personer består av 3 menn og 3 kvinner. Vårt styre består av 5 medlemmer og av disse er 2 kvinner. Styret og administrasjonen tilstreber likestilling mellom

kjønnene og at ingen skal diskrimineres på grunnlag av rase, kjønn, religion eller lignende.

	2009	2008
Sykefravær	5,50 %	2,83 %
Langtidsfravær		
– over 16 dager	3,79 %	1,04 %
Korttidsfravær	1,71 %	1,79 %
Sykefravær inkl. barns sykdom	6,15 %	4,59 %
Herav langtidsfravær		
– over 16 dager	3,79%	2,25%
Herav korttidsfravær	2,36%	2,34%

Vårt sykefravær har økt betydelig i 2009. Dette gjelder i sin helhet langtidsfraværet. Dette beror i stor grad på tilfeldigheter. Vi er fornøyd med at korttidsfraværet har en liten tilbakegang. Det arbeides godt på alle avdelinger og arbeidsmiljøet vurderes som godt. Samarbeidet med de ansatte og deres tillitsvalgte vurderes også som godt. Banken er medlem av bedriftshelsetjenesten og har pensjonsordning og gruppelivsforsikring dekket gjennom avtale med forsikringselskap.

Alle i banken har vært delaktige i utformingen og bearbeidingen av instruksjer og policyer relatert til BASEL II og internkontroll.

Autorisasjonsordningen for Finansiell Rådgiver har fokus. Dette arbeidet er påbegynt, og det forventes at flere medarbeidere er autorisert i løpet av høsten 2010.

Strategi og budsjettprosess er godt forankret i hele organisasjonen, i nært samarbeid med styret. En organisatorisk endring er gjort innværende år ved at depotfunksjonen er styrket. Dette er et tiltak som skal bidra til ytterligere å sikre kvaliteten i vårt kredittarbeid. Det er ikke forekommet ulykker med personskader i banken i løpet av 2009. Det er gjort en del bygningsmessige og miljømessige endringer på ulike avdelinger som gir seg utslag i et samla bedre arbeidsmiljø og energibesparelser. Bankens virksomhet er ikke av en slik karakter at det forurenser det ytre miljø.

6) STRATEGISK SAMARBEID

Finanskonsernet Terra-Gruppen eies av 78 selvstendige og lokalt forankrede norske sparebanker og OBOS (Oslo Bolig- og Sparelag). Tolga-Os Sparebank er blant de 79 aksjonærene med en eierandel på 1,47%.

Alliansens mål er å ivareta Terrabankenes interesser på områder der den enkelte bank ville hatt begrensede muligheter til å produsere eller framskaffe tilfredsstillende løsninger eller betingelser på egen hånd. Siden etableringen i 1997 har Terra-Gruppen hatt en kraftig vekst både gjennom etableringer, organisk vekst og oppkjøp. Terra-Gruppen fremstår i dag som en ledende gruppering i norsk sparebankvesen.

Gjennom sine produktselskaper tilbyr Terra-Gruppen en lang rekke konkurransedyktige produkter. De viktigste er boliglån gjennom Terra Boligkreditt, debet- og kredittkort fra Terra Kort, skade- og livsforsikring fra Terra Forsikring, fond og obligatorisk tjenestepensjon fra Terra Forvaltning, aksjehandel gjennom Orion Securities samt leasing og salgspantlån fra Terra Finans.

Terra-Gruppen arbeider for at eierbankene skal oppnå gode rammevilkår for å sikre effektiv drift. Gjennom alliansen får banken tilgang til konkurransedyktige finansielle produkter og tjenester, som vi ville hatt problemer med å produsere og tilby alene. Vi kan derfor som en lokal sparebank tilby det et flertallet av kundene etterspør:

- et bredt spekter av konkurransedyktige, finansielle tjenester og produkter
- en bank med sterk lokal kunnskap og forankring

I tillegg til den forretningsmessige driften i produktselskapene har Terra-Gruppen ansvar for å utføre en rekke fellesoppgaver på vegne av Terrabankene. Dette gjelder blant annet innkjøp av tjenester og produkter innenfor IT, betalingsformidling, opplæring og kompetanseutvikling, samt fellestjenester som merke-

varebygging, kommunikasjon og fremme av bankenes næringspolitiske interesser.

Terra-Gruppen har to eiendomsmeplerkjeder: Terra Eiendomsmegling og Aktiv Eiendomsmepling. De to kjedene rendyrkes med to forskjellige konsepter. Mens Aktiv Eiendomsmepling har sin virksomhet konsentrert om de store byene, er Terra Eiendomsmepling lokalisert i mindre byer. De to kjedene har til sammen nesten 80 meplerkontorer, og formidlet ca 10.000 eiendommer i 2009.

Tolga-Os Sparebank eier 50-50 sammen med Rørosbanken selskapet Terra Eiendomsmepling Røros-Nord Østerdal AS med kontor i begge banker, på hhv Røros og Tynset.

7) SAMFUNNSANSVAR

Det er en økende bevissthet i næringslivet om at bedrifter har ansvar i samfunnet utover å skape bedriftsøkonomisk overskudd. Både internasjonalt og i Norge er det en trend at virksomhetene utvikler egne strategier for samfunnsansvar; corporate social responsibility (CSR). Banken skal bidra aktivt til en positiv samfunnsutvikling i bankens markedsområder gjennom bl.a. å:

- være en attraktiv lokal finansiell partner kjennetegnet av fellesskap med lokalsamfunnet, korte og raske beslutningsveier, fair-play og høy servicegrad.
- være støttespiller for kultur, idrett og næringsutvikling lokalt.

Tolga-Os Sparebank har som mål å være en aktiv, veldrevet bank med vekst og god økonomisk drift til det beste for kundene og ansatte, samt bidra til en positiv utvikling i våre markedsområder. Dette arbeidet foregår gjennom daglig oppfølging av eksisterende og nye kunder. Bankens viktigste oppgave er å drive god og kontrollert bankvirksomhet med vekt på inntjening og soliditet slik at vi fortsatt kan være en trygg og god lokal sparebank.

Banken har i løpet av 2009 brukt vesentlig mer enn tidligere år, ca kr 2,3 mill til gaveutdeling og sponning, primært til kultur og idrettsaktiviteter. Dette er fordelt som følger:

- Utdeling av gaver til allmenntilretteleggelse: kr 160.000
- Sponsoravtaler, støtte til arrangementer og prosjekter: kr 1.128.000
- TOS-Arena – skiskytteranlegg i Os kr.1.000.000

Vi har en viktig rolle som samfunnsaktør. At banken går inn med et så historisk stort beløp i skiskytteranlegget som er under utvikling i Hummelfjell, viser at vi ønsker å bidra til lokal utvikling. Vi håper og tror dette vil gi både Os kommune og regionen for øvrig et løft. Forhåpentligvis vil det også gi positive ringvirkninger for det lokale næringsliv.

8) FRAMTIDSUTSIKTER

Ved inngangen til 2010 er verdensøkonomien fortsatt i en nedgangskonjunktur. Det er fortsatt usikkerhet knyttet til de realøkonomiske konsekvensene av denne situasjonen. I Norge forventes det at rentenivået vil øke noe.

Vår viktigste oppgave for 2010 er å trygge vårt kredittarbeid, sikre en robust funding bla ved økt innskuddsdekning samt generere andre inntekter utenom bankbalansen. Kampen om

kundene er hard. Dette medfører press mot bankens rentemargin som igjen medfører krav om å øke andre inntekter, samt behov for kostnadseffektiv drift.

Vi ser imidlertid lyst på fremtida med de justeringer vi har gjort for å tilpasse oss et marked som vil være krevende inntjeningsmessig. Vi forventer fremover ytterligere press på rentenetto. Vi vil styrke fokus og arbeidet for å øke andre inntekter. Vi forventer at driftskostnadene holdes på nivå med årets kostnader. Kreditthåndverket for å minimere tap vil få høyest prioritet. Bankens budsjetterer med en marginal utlånsvekst også for 2010.

Årsoppgjøret er avlagt under forutsetning om fortsatt drift, og styret bekrefter at forutsetningene for fortsatt drift er tilstede.

9) TAKK

Vi vil takke bankens mange kunder for den tillit de har vist Tolga- Os Sparebank gjennom året.

Vi takker også alle bankens ansatte som gjør en helhjertet og solid innsats i sitt daglige virke. Det er stor vilje blant ansatte til omstilling og å møte nye utfordringer, noe som er svært viktig for å oppnå de resultater vi gjør.

Vi vil også takke alle bankens tillitsvalgte og øvrige samarbeidspartnere for godt samarbeid.

Tolga, 31. desember 2009 / 28. januar 2010

Bjørg O. Ryen
Styrets formann

Kjell Dalløkken
Nestleder

Kjell Olsen
Styremedlem

Anne Grethe Gillingsrud
Styremedlem

Svein Roger Sørli
Styremedlem (ans. repr.)

Margit Aarnes Krog
Banksjef

Benytter du deg av BSU-sparing?

Erlend Leinan Lund (14), Tolga

– Nei, jeg gjør ikke det foreløpig. Men jeg har hørt om ordningen og skjønner at det kan være et lurt alternativ etter hvert. Dessuten er det fint at vi får denne muligheten gjennom den lokale banken.

Espen Thoresen (26), Tynset

– Nei, men det er noe jeg vurderer. Har faktisk nettopp hatt et møte med banken nettopp om BSU. Tror jeg kommer til å gå inn på en slik ordning. Det virker å være en veldig fornuftig måte å spare på.

David Raphael Emanuelsen (19), Os

– Nei, jeg sparer ikke i BSU. Jeg har heller ikke hørt om muligheten, så kanskje banken har vært for dårlig til å markedsføre produktet overfor aktuell kundegruppe.

BSU – den aller beste måte å spare på!!

Boligsparing for Ungdom (BSU) har eksistert i mange år. Ordningen gjelder for ungdom til og med det året de fyller 33 år. Fra og med skatteåret 2009 gjorde myndighetene ordningen enda mer attraktiv. Nå får du skatterabatt på 20% av sparebeløpet og kan spare inntil 20.000,- pr. år. Det betyr en årlig skattelette på hele kr 4.000,-.

Utnytter man ordningen maksimalt vil det være mange kroner å tjene. Tabellen nedenfor viser hva en kunde som sparer maksimalt sparebeløp hver mnd vil ha oppspart i løpet hele perioden og hva en vil ha oppnådd i skattelette.

Månedlig sparebeløp	1.667,-
Sum oppspart på 7 år og 6 mnd.	
inkl. renter	176.873,-
Sum skattelette i hele perioden	30.000,-
Renter i perioden	26.843,-

– Når en ser alle fordelene er det ikke rart at mange av våre kunder har valgt å spare på BSU, sier rådgiver Marit Storsveen ved TOS sin avdeling i Elverum. Hun anbefaler alle unge kunder å starte en spareavtale på BSU.

– Det er viktig å komme i gang så tidlig som mulig, sier Marit og legger til at renten på BSU er svært gunstig, for tiden hele 4,3%.

TOLGA
OS SPARE
BANK

SPAR SMART

BSU - BoligSparing for Ungdom

Enda gunstigere nå, 4,3% rente!

Ta kontakt med oss!

Tlf.:62 49 61 00

E-post: post@tos.no

www.tos.no

B

NORGE P.P. PORTO BETALT

**TOLGA
OS SPARE
BANK**

Tolga - Os - Tynset - Elverum

Relasjonsbanken – din offensive medspiller

Tlf.: 62 49 61 00 • E-post: post@tos.no • www.tos.no